

HOPP

Nr 3 höst 2025

Möt Patrik Oksanen

**Vem i hela
världen
kan man
lita på?**

**Svenska
kyrkan**

Uppsala

**Kyrkoval
2025**

Matilda Helg

VÄGVAL. Jag hoppas att du har haft en fin sommar och att hösten har börjat bra. Om du är en av de många nyinflyttade till Uppsala, som student eller av andra skäl, vill jag ta tillfället i akt att hälsa dig välkommen.

Den här hösten går Svenska kyrkan till kyrkoval, därför har det här numret av Hopp lite extra fokus på val i allmänhet och kyrkoval i synnerhet. För många år sedan hörde jag ett lite drastiskt uttryck, som av någon anledning har fastnat hos mig: "Det finns två saker människor måste här i livet; vi måste en dag dö och vi måste välja." Att vi en dag måste lämna livet här på jorden är oundvikligt, men det där med att vi måste välja tål att tänkas på. Nog går det alldeles utmärkt att skjuta beslut framför sig, eller att underlåta att välja leverantör av diverse tjänster. Saken är den att det i sig också är ett val. Att avstå från att välja mellan de alternativ vi kan se är att välja att låta någon annan eller något annat fatta beslut åt oss. Ibland kan det säkert bli nog så bra, men också val vi väljer att inte göra får vi leva med konsekvenserna av.

När man tänker efter är det en oändlig mängd val vi ställs inför varje dag. Vad vi ska göra av vår tid, hur vi ska hantera de stora frågorna i livet, vad vi ska ha till middag. Listan kan göras lång. En del val faller sig naturligt, andra behöver eftertanke. Några val är inte av så stor betydelse, andra val är livsavgörande. Varje dag fattar vi en mängd beslut om stort och smått och ofta är det först i efterhand det går att se ett mönster eller en riktning, eller vilket av alla de där valen som var vändpunkten. Det är nog så det ska vara. Det finns ett stort mått av utrymme för Guds Ande att verka i det som i stunden kan verka vara vardagliga beslut.

Svenska kyrkan är en demokratisk kyrka, där varje medlem har möjlighet att välja vilka som ska fatta beslut i kyrkans styrande organ. Var fjärde år har vi möjlighet att påverka vilka som företräder oss i avgörande beslut. Ju fler som gör ett aktivt val, desto bättre kan Svenska kyrkan representera sina medlemmar. Och samtidigt är kyrkan Kristi kropp, ett tempel av levande stenar, där Kristus är hörnstenen och Guds Ande formar och leder den gemenskap som kyrkan är. +

Matilda, domprost

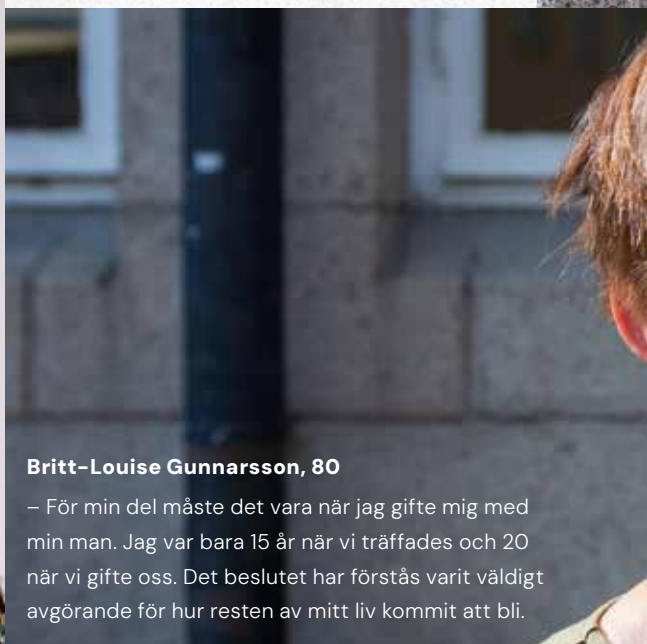

Varje dag ställs vi inför olika val, ofta små och ibland stora. Några gånger i livet brukar det hända att vi fattar beslut som kommer att förändra vår tillvaro på djupet, ibland utan att vi förstår det först efteråt. Hopp har frågat flanörer i Uppsala om ...

Björn-Willy Svendsen, 61

– För många år sedan var jag drogmissbrukare. Så fick jag valet att ta emot Jesus och gjorde det. Det var en uppenbarelse. I och med det fick jag ett helt annat liv. Jag bor i Norge och är nu i Uppsala för att besöka Europakonferensen på Livets Ord.

Britt-Louise Gunnarsson, 80

– För min del måste det vara när jag gifte mig med min man. Jag var bara 15 år när vi träffades och 20 när vi gifte oss. Det beslutet har förstås varit väldigt avgörande för hur resten av mitt liv kommit att bli.

Hopp ges ut med 4 nummer per år och distribueras till alla hushåll i Uppsala pastorat

Ansvarig utgivare Matilda Helg **Redaktör** Ulrika Nordström

Redaktion för detta nummer Lars-Erik Elebjörk Lina Svensk Henrik Viberg

Kontakt uppsala.hopp@svenskakyrkan.se 018-430 35 00

Tidningen Hopp finns på svenskakyrkan.se/uppsala/hopp

Form Lars-Erik Elebjörk **Tryck** Wikströms Tryckeri

Upplaga 87 000 ex **Distribution** Svensk Direktreklam

DEN HÄR TRYCKSAKEN ÄR KLIMATKOMPENSERAD HELA VÄGEN FRÅN TRYCK TILL DISTRIBUTION AV SVENSK DIREKTREKLAM.

HOPP

**Vilket är det mest
livsavgörande
val som du gjort?**

Text och foto
Sigrid Asker

Folk på stan

**Sanna Gunnarsson-
Magnusson, 13**

– Jag har kommit in i en musikklass och börjar där till höstterminen. Det vet jag ju inte än men det kan kanske bli livsavgörande att jag valde att söka dit. Ett annat viktigt val jag gjort var när jag började med friidrott.

Susanne Fors, 86

– Jag jobbade som sjuksköterska på neurokirurgen. Under en tid fick vi in många små barn med stora tumörer i huvudet. Då skilde man inte på barn och vuxna i vården, som man gör nu. Jag kunde acceptera det när det handlade om vuxna patienter men det blev för jobbigt med de här barnen så jag valde att gå i pension vid 63.

Christian Gustavsson, 29

– Det absolut mest livsavgörande valet för mig var helt klart att skaffa barn. Vid alla val jag gjort efter det har jag haft min son i tankarna. Han heter Colin och är två år nu. Som förälder kan man inte bara tänka på sig själv.

Veronica Gunnarsson, 53

– Det måste vara när jag flyttade till Göteborg. Jag kommer från Uppsala men valde att flytta direkt efter studenten och bor fortfarande kvar där. Det var ju inte så att jag tänkte då att det skulle vara livsavgörande men mitt liv hade sett helt annorlunda ut om jag inte flyttat.

**Inne
håll >>>**

Bli inte en nyttig idiot 4
Beredd att bidra? 8
Demokratisk tradition Mitten
Dödssynder: girighet 14
Vi saknar ord 22
Aktuellt 23

**Allt du behöver
veta inför
ditt kyrkoval**

**Kyrkoval
2025**

Desinformation är ett växande hot mot demokratin – den blir alltmer avancerad, aggressiv och tillgänglig för både avsändare och mottagare. Så hur lär vi oss känna igen och skydda oss mot något som hela tiden utvecklas bortom vårt begrepp? Hopp söker svar hos en av Sveriges främsta experter på säkerhetspolitik.

Kilar i samhällets spräckor

Text och foto
Lina Svensk

Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att med säkerhet kunna avgöra om man fallit för desinformation

så länge man inte sitter på facit. I en undersökning genomförd av Internetstiftelsen i oktober förra året uppgav 46 procent av de tillfrågade att det är lätt att avgöra om material är sant eller falskt på sociala medier och bara 28 procent ansåg att det är svårt. Av de som ansåg det vara lätt uppgav en majoritet att de gjort just det under det senaste året – alltså korrekt identifierat information som falsk på sociala medier. Men att man vid ett eller flera tillfällen fått bekräftat att man sett falsk information behöver förstås inte innebära man inte vid andra tillfällen misstagit sig utan att veta om det.

– Jag vill understryka att vi alla kan hamna i en situation där vi går på saker, delar saker och blir nyttiga idioter, säger Patrik Oksanen.

Han är författare, kolumnist, strategisk rådgivare vid Försvarshögskolan och en av Sveriges främsta experter på säkerhetspolitik. Patrik menar att det är mest troligt att du har gått på desinformation som bekräftar och överensstämmer med den världsbild och de sympatier du redan har.

Att på Facebook dela en AI-genererad bild på en ledsen farbror som utger sig för att vara konstnär som inte får någon uppskattning för sina alster (har gått tretton liknande inlägg på dussinet senaste året) gör i sammanhanget kanske ingen större skada. Men om ett inlägg driver ett falskt och skadligt narrativ med avsikten att påverka dina åsikter i en viss riktning kan det bli desto farligare.

Utnyttjar sprickor

Otillbörlig informationspåverkan – när främmande makt eller andra yttre hotaktörer försöker påverka vad som händer i ett annat land för att gynna sina egna intressen – skiljer sig något från det numera så spridda begreppet desinformation. Till skillnad från desinformation, som alltid är falsk, kan otillbörlig

informationspåverkan delvis vara sann.

Patrik förklarar att de som ägnar sig åt otillbörlig informationspåverkan sällan plockar stoff ur tomma intet, utan snarare nosar upp och exploaterar redan kända konfliktytor.

– För svensk del är det frågor som rör flyktingar, migration, integration och kriminalitet som är sårbarheter där man förstärker polariseringen på olika sätt. Koranbränningarna exploateras i informationsmiljön till exempel.

I den påverkanskampanj som hittills drabbat Sverige hårdast, LVU-kampanjen, utnyttjade man den misstro mot myndigheter som redan fanns i socialt utsatta områden för att sprida desinformation om att svensk socialtjänst kidnappar muslimska barn. Lögnen fick via en egyptisk influencer fäste internationellt vilket gav den så mycket vind i seglen att den till slut, tillsammans med koranbränningarna, blev en bidragande orsak till att Sveriges terrorhotnivå höjdes i augusti 2023.

Även historiskt finns flera ”framgångsrika” desinformationskampanjer som fått fäste och efter hand börjat leva ett eget liv. Patrik nämner 1980-talets *Operation Denver* som exempel. Då tog den sovjetiska underrättelsetjänsten KGB tillsammans med Stasi spjörn mot den nyligen upptäckta sjukdomen aids och spred rykten om att viruset var framtaget i ett amerikanskt biolabb i Fort Detrick, Maryland.

– Man planterade uppgifterna i en indisk tidning och därifrån spreds det sedan vidare. Fort Detrick dök upp igen i ryktesspridning runt sars-viruset och återigen under corona-pandemin från ryska och kinesiska källor. Man byggde vidare på ett redan känt narrativ för att undergräva trovärdighet och flytta fokus från utbrottet i Kina.

Ett hot mot demokratin

Just att skapa och sprida flera alternativa berättelser kring en och samma händelse är en stor

del i påverkanskampanjer och en metod för att underminera grundpremisserna för ett demokratiskt samhälle. Den svenska demokratis hörnstenar – tryckfrihet och yttrandefrihet – är något vi ska värna, men de möjliggör också spridningen av desinformation.

– De som sysslar med otillbörlig informationspåverkan undergräver vårt gemensamma rum för att öka vår misstro mot institutioner, politiker, Svenska kyrkan, samt vad som är sant och relevant i debatten för att skapa en situation där ingenting är sant, säger Patrik.

Han använder kafébordet framför oss som metafor och säger att man i en demokrati kan vara oense om hur bordet ska se ut, vilken form det ska ha, om det ska ha duk och blomvas eller inte ...

– ... men vi får det väldigt svårt om du säger att det är ett bord och jag säger att det är en badboll och en tredje säger att ”ni är ju dumma i huvudet, det här är en sparkcykel”. Om vi inte ens kan enas om vissa grundläggande fakta om hur världen och sakfrågan är besakade så faller demokratin sönder och samman.

Ett land som visat prov på den här metoden många gånger är Ryssland, som också är Patriks expertområde (han släppte i våras boken *Rysslands hemliga krig mot Sverige*). Han säger att de ofta matar ur sig alternativa ”sanningar” och ser vad som potentiellt fastnar. Att man ska falla för varje teori är sällan målet, utan snarare att skapa förvirring, osäkerhet och paranoia.

– När passagerarflyget MH17 till Malaysia sköts ner 2014 av 53:e luftvärnsbrigaden från Kursk inne på ukrainskt område kom Ryssland att ösa ut en massa olika berättelser om vad som hade hänt och varför. Så att sanningen bara skulle bli en av många möjliga förklaringar.

På ett liknande sätt utnyttjar man språkmodeller som ChatGPT genom att bygga AI-tjänster som sprutar ur sig nyheter med ett narrativ man vill ska spridas.

– Dessa kan vara ganska usla rent språkligt men det spelar ingen roll. Syftet är inte att du ska gå in och läsa på de där sajterna och tro på dem, utan att språkmodeller som söker nyheter och data ska suga in och presentera det här narrativet eftersom tjänsterna bygger på sannolikheter.

Väntade och oväntade aktörer

Enligt Säpo är Ryssland den aktör som i störst utsträckning försöker påverka det svenska säkerhetsläget, följt av Kina och Iran. Ländernas bakomliggande syften skiljer sig dock åt. För Ryssland handlar det till stor del om att underminera sammanhållningen inom NATO och västallierade länder och att motverka stöd till Ukraina. För Iran att säkra och stärka den egna regimen och för Kina att stärka landets ekonomi och anseende internationellt.

Kina utgör inget riktat hot mot länder som Sverige i dagsläget, men dess starka och växande ställning i det globala tech-landskapet och aggressiv datainsamling genom appar som TikTok och produkter som mobiltelefoner och robotdammsugare gör att vi måste vara vaksamma, menar Patrik.

– Det är egentligen bara vår brist på fantasi som sätter gränser för på vilka sätt du kan använda all denna data i kombination med AI.

Ett oväntat hot kommer från USA men då via bristen på reglering av de plattformar där desinformation och påverkanskampanjer sprids, alltså i huvudsak sociala medier.

– Den amerikanska administrationen tycker att all motverkan av otillbörlig informationspåverkan är censur och har stängt ner The Global Engagement Center som hade till syfte att motverka propaganda och desinformation. Det här frigör ju resurser för Ryssland och Kina i den globala informationsarenan.

Förnuft och känsla

Så med alltmer avancerad AI, aggressivare datainsamling och desinformationskampanjer och dessutom ett delvis krympande system för granskning och skydd mot otillbörlig informationspåverkan – hur skyddar vi oss?

Ja, på en statlig nivå arbetar Myndigheten för psykologiskt försvar med att bygga upp vår motståndskraft genom att sprida kunskap och identifiera potentiella hot, men även som individer kan vi jobba på vårt psykologiska försvar.

– Var vaksam på sociala medier och publikationer som inte styrs av de pressetiska reglerna. Har informationen en känd avsändare? Och vilken typ av information är den i så fall känd för, säger Patrik och ekar det han sagt tidigare:

– Om informationen får dig att känna extra starkt eller om något känns konstigt så ta vara på den känslan och stanna upp. Varför vill den här avsändaren få dig att känna just så här just nu? Stanna upp, drick ett glas vatten och fundera ett varv till så kan du undvika att bli en nyttig idiot. +

”Var ’lagom’ paranoid, kontrollera källan och var medveten om dina egna sårbarheter”

Första hjälpen mot desinformation

Var "lagom" paranoid. Ett samhälle blir sårbart om du hela tiden ser dig över axeln och misstror din granne. Var medveten om att det finns en hotbild och var försiktig, men undvik att dra egna och förhastade slutsatser när du tar del av nyheter/information.

Gör informationen dig arg/ledsen/upprörd på ett sätt som bekräftar/förstärker dina sympatier/åsikter? Kontrollera källan och se om andra pålitliga avsändare har rapporterat om det. Främmande makt är ute efter att polarisera.

Dela och sprid inte information vidare om du inte kan bekräfta att avsändaren är pålitlig och informationen är sann.

Var medveten om dina egna sårbarheter. Olika samhällsgrupper kan utnyttjas på olika sätt. Personer som upplever ett utanförskap kan ofta känna misstro till myndigheter, äldre personer är vana vid att det man läser strävar efter att vara hyfsat sant och har svårt att identifiera AI-genererat innehåll medan yngre generationer generellt är mer skeptiska, men ofta saknar grundläggande kunskap om sakområdena.

Greppa begreppen

Missinformation Spridning av falsk information där avsändaren inte känner till att informationen är just falsk och delar den utan ont uppsåt.

Desinformation Spridning av falsk information där avsändaren är medveten om att informationen är falsk och alltså delar den med avsikten att vilseleda mottagaren.

Otillbörlig informationspåverkan

Spridning av information som kan vara antingen falsk eller delvis sann men tydligt vinklad för att få mottagaren att känna eller agera på ett visst sätt..

Propaganda Budskap som genom bilder, språk eller symboler vill påverka vad ett stort antal mottagare har för åsikter, värderingar eller hur de beter

sig. Ofta är avsändaren en stat som vill utöva kontroll över den egna befolkningen.

Reflexiv kontroll Ett ryskt begrepp där avsikten är att påverka motståndarens beslutsprocess så att denne fattar beslut som är gynnsamma för avsändarens egna syften och inte sällan direkt skadligt för mottagaren.

Att ge av sig själv **för att andra ska få leva**

Text och foto Henrik Viberg

Funderingar på att donera sina organ eller sin vävnad är kanske inte ämnet som så många tänker på i vardagen, men för Eva Hannerz Schmidtke är frågorna ständigt närvarande i hennes arbete som läkare och med medicinsk etik. Nu vill hon genomföra en högtid i Uppsala domkyrka för donatorerna, deras närstående och alla som arbetar med de livräddande insatser det faktiskt handlar om.

Eva Hannerz Schmidtke är sedan många år läkare på Akademiska sjukhusets intensivvårdssektion. Hennes arbete har alltid präglats av ett stort intresse för medicinsk etik, både i Uppsala och i de tidigare erfarenheterna från utbildning och läkartjänster i norra Sverige.

– Det började redan under utbildningen när jag läste författaren och läkaren Elisabeth Kübler-Ross som skrev mycket om döden och döendet. Under mitt arbete i Umeå hade jag och mina inspirerande och kunniga kollegor ett starkt fokus på organdonation, och mitt intresse för etik kom att bli tätt länkat till arbetet med aspekter av vård i livets slutskede, samtyckesutredningar och donation.

Engagemanget märks tydligt. Eva sitter med i Region Uppsalas etiska råd, är ledamot i läkarsällskapets delegation för medicinsk etik samt OFO Mellansveriges etikråd (Organisationen för organdonation) och är sedan ett drygt år också regionalt ansvarig i Mellansverige för vävnadsdonation, uppgifter hon konstaterar är viktiga samt också väldigt roliga. Vikten av medicinetiska ramverk kring organdonation menar hon märks inte minst vid en internationell utblick:

– I Sverige är vi lyckligt lottade, med ett rättssäkert och transparent regelverk för donationer. Internationellt sett vet vi däremot att det förekommer handel med organ. Det handlar om en väldigt mörk verksamhet och det är

därför mycket viktigt att säkerställa att det inte är möjligt att göra ekonomisk vinning på organ- eller vävnadsdonation i Sverige. I bland annat USA har det åtminstone tidigare varit så att folk givit blod för ofta, just för att det innebär en ganska bra ekonomisk ersättning för den som är på obestånd.

Enligt dödsbegreppet i Sverige räknas en patient som avliden först när hen diagnostiseras med fullständig hjärninfarkt eller hjärndöd, som det ofta benämns. Det har sedan länge varit den enda godkända förutsättningen för organdonation, men sedan några år tillbaka finns också möjlighet att donera organ eller vävnader i samband med att en patient dör på grund av cirkulationsstillstånd, det vill säga när hjärtat slutat slå och blodcirkulationen upphör.

Vilka organ och vilken vävnad går att donera?

– Förutom hjärta och njurar, som det kanske är vanligast att folk känner till, kan det också vara lungor, en del av tarmen samt bukspottskörteln. Man kan vara levande eller avliden donator men de allra flesta som donerar vävnad och organ gör det som avlidna. Som levande kan man ge en njure, blod eller plasma och i viss mån kan även ben och senor doneras och användas vid höft- och knäkirurgi, berättar Eva. Hon betonar att de största behoven inom vävnad handlar om hud- och hornhinnedonation, samt donation av så kallade ö-celler som är viktiga för insulinproduktion och för bukspottskörteln.

– Här i Uppsala har vi Sveriges enda hudbank. Huddonation är en livräddande åtgärd, ett biologiskt förband som framför allt de med svåra brännskador är i behov av. Även hornhinnetransplantation kan vara radikalt livsförbättrande för en människa.

Utifrån sina erfarenheter som läkare och medicinetiskt engagerad är Eva initiativtagare till att begreppet vävnadsdonation lyfts lite extra under 2025:

– Kunskapen om vävnadsdonation är låg i samhället och i år fokuserar vi på det. Just för att behoven är så stora inte minst i vår region. Socialstyrelsen har nappat på att ha det som ett nationellt tema, vilket förstås är väldigt roligt.

I samband med temaåret har Eva en idé om ett särskilt högtidlighållande i Uppsala domkyrka, för donatorerna och deras närstående men också för alla inom sjukvården som med sina olika kompetenser arbetar för att de livräddande insatser det faktiskt handlar om ska kunna genomföras.

– I Storkyrkan hölls förra året ett högtidlighållande för donatorer och jag började då tänka på att vi ju har Sveriges mest underbara katedral här i Uppsala. Det skulle vara oerhört fint att hålla en högtid här och samtidigt få sprida kunskap om och fira den fantastiska handling som det är att donera av sin egen kropp till dem som ska leva vidare.

Evas engagemang när hon berättar vad hon ser framför sig är påtagligt, och hennes vision har fått snabbt gehör både i Svenska kyrkan Uppsala och själva

domkyrkan, där hon har kontakt med Kerstin Dillmar, som arbetar med existentiell fördjupning och tidigare var präst i Sjukhuskyrkan.

– Det känns angeläget att göra något bra av detta. Högtiden kommer att hållas veckan efter allhelgonahelgen, berättar Kerstin. Som präst och teolog upplever hon att frågan om donation knyter tydligt an till Bibelns gyllene regel, att ”allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem”.

– Om jag skulle hamna i en situation där jag själv, mitt barn eller någon annan närstående skulle behöva ett nytt hjärta, en njure eller en lunga skulle jag förstås starkt önska att transplantation var möjligt. Har jag den önskan tänker jag att jag också själv behöver vara beredd att bidra, till exempel i en möjlig situation där jag förklaras hjärndöd och det går att ta till vara det min kropp har att ge.

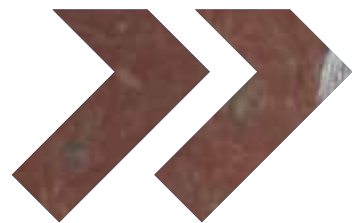
Ur ett kristet perspektiv finns det också något intressant i att en människa väljer att bokstavligen vara självutgivande i samband med sin död. Där tänker jag att det uppstår en skärningspunkt mellan medicin och teologi.

– Tanken att vi måste hjälpa varandra är för mig en del av det kristna livet. Den enskilda människans önskan om att få donera till exempel en njure är därför något som måste tas på allvar. För en del människor blir det en sorts kallelseupplevelse att kunna hjälpa någon annan, ibland också utan att visa intresse för exakt vem som blir mottagaren. Det tycker jag är fint, konstaterar Kerstin. Eva instämmer:

– Trosaspekten är något som många av oss som arbetar med organ- och vävnadsdonation naturligt behöver tänka på, inte minst i mötet med de närstående. De kan komma från olika trosinriktningar och livsåskådningar, men min erfarenhet i stort är att det inte finns någon konflikt mellan organdonation och att ha en religiös tro. Man behöver inte vara rädd att närma sig någon av den anledningen.

Att ha kunskap om och bereda plats för individens existentiella frågor menar Eva är centralt för alla som arbetar med människor i livets slutskede, samtidigt som

”Allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem.”

Bibelns gyllene regel, Matteusevangeliet 7:12

hon konstaterar att det kanske är mindre intressant vad hon själv som läkare har för livsåskådning eller tro. I hennes dagliga arbete sker också samverkan med Sjukhuskyrkan, något som Kerstin känner igen från sin tidigare tjänst. Som sjukhuspräst var hon ofta med om att anhöriga till patienter som varit med om en allvarlig olycka fick beskedet att det fanns möjlighet att ta det vidare som ett donationsärende. Hon upplevde att det efter den första chocken, över vad som hänt och över frågan som ställdes, ofta ändå kunde innebära en form av tröst för de anhöriga att något bra kunde komma ur en katastrofal situation, att det ändå fick leda till nytt liv för en eller flera personer.

– Ett stort antal närstående uttrycker vilken tröst det ger dem att kunna tänka på ett liv efter döden på mer än ett sätt, säger Eva. Hon konstaterar samtidigt vikten av att i god tid utreda donatorns egen vilja. I ett fåtal fall är det möjligt att i livets slutskede tala med donatorn själv, men oftast är det de anhöriga som behöver landa i beslutet som bygger på donatorns vilja.

– På intensivvårdsavdelningen lyfter vi alltid donationsfrågan när vi har kommit till den punkt där vi inte längre kan bota och därför beslutat att avbryta vården. Om patienten avlider på ett sådant sätt att den kan bli donator ställer vi frågan ”vet du hur din närstående ställer sig till detta?” och får nästan alltid ett ”nej” som första reaktion. Det är på sitt sätt ett nej till en outhärdlig situation, en enorm sorg, en kris, och vi jobbar mycket för att skapa ett utrymme där de närstående kan orka fundera på det här. Om de sedan inte vet hur patientens egen inställning är så vet åtminstone vi att större delen av Sveriges befolkning är positiv till donation av vävnad eller organ.

Hur fungerar det i praktiken om någon i samband med sin död har donerat vävnad eller organ och de anhöriga sedan vill ta ett avsked där det är viktigt att personen de ser också är den de minns?

– Hornhinnedonation innebär i praktiken alltid att båda ögonen i sin helhet tas ut men ersätts av proteser. På plats ser de ut precis som vanligt, nästan mer än en

avlidens egna ögon som tenderar att kunna sjunka ihop lite. När det gäller huddonation tar man alltid hud från baksidan av kroppen och det syns inte för de efterlevande. Donation av organ innebär precis som alla andra operationer att kroppen får ett sår som sys ihop. Det är ingen skillnad mot hur det är för någon som i livet genomgår en operation. Inget som märks, säger Eva.

Åter till den planerade högtiden i domkyrkan. Vad ser ni framför er när det väl är dags?

– Högtidlighållandet handlar om att dela en upplevelse och skapa en plats för dem som inte längre är med oss. Vi vill att det ska vara tryggt och tydligt. Det blir en ceremoni och en rad inbjudna talare, helt säkert också någon mottagare av vävnad som kan berätta om sin erfarenhet. Det ska vara lättillgängligt även för allmänheten, säger Eva. Hon får medhåll av Kerstin:

– Det viktigaste med en högtid som den här är att fokus på människorna det berör. Jag skulle önska att både en levande donator och en mottagare kunde medverka. Sedan hoppas jag på musik som kan sätta ord på det existentiella, samt en tydlig upplevelse av att vi är många som tillsammans möjliggör detta. Att sjukvården och kyrkan samverkar på det här sättet känns i högsta grad som en manifestation för livet.

Eva vill att domkyrkan vid tillfället samtidigt ska få vara en fysisk samlingspunkt, en symbol för Uppsala och en plats där besökarna som i alla kyrkor också får minnas sina döda.

– Jag är så tacksam över att vi får möjligheten att göra detta tillsammans eftersom jag tror att det är väldigt värdefullt att ha kyrkan som samlingsplats i det moderna samhället, framför allt i tider med mycket oro och instabilitet.

Att bli donator är ett val vi gör som kan vara livsavgörande för någon annan. Jag tänker mig att det också besparar våra efterlevande en viss vånda om vi som individer själva gjort det valet i god tid.

– Det är en gåva på många sätt att göra det. Det går att registrera sig och ändra sig hur många gånger man vill och det är bra att det är så, för det händer hela tiden saker i människors liv. Och det är ju verkligen ett viktigt val: för ens eget liv, för den sjukes liv och för dem som man tycker om, säger Eva.

– I vår tid finns så mycket fokus på jaget, och visst, i en donationssituation handlar det självklart mycket om att den enskilde ska få möjlighet till ett fortsatt eller bättre liv. Rent konkret kan det handla om att faktiskt gå och vänta på att någon annan ska dö. Det kan förstås verka krasst och går kanske i viss mån att känna skuld över, men för mig är det mycket större att tragiska saker som ingen vill ska hända ändå kan användas till något som blir till liv för någon annan, avslutar Kerstin. +

Kerstin Dillmar

Besök Socialstyrelsens donationsregister för info, statistik och svar på de vanligaste frågorna om donation samt formulär för anmälan till registret. socialstyrelsen.se/donationsregistret

Kyrka och samhälle var en gång samma sak.
I Bondkyrko växte församling, socken och
kommun fram tillsammans – med rötter i
medeltida självstyre. Demokrati var viktigt då.
Demokrati är viktigt idag.

Bondkyrk

en plats där kyrka och
samhälle växt samman

Text Mårten Löfgren

Foto Paul Sandberg, UNT /Upplandsmuseet

Bredvid Uppsala domkyrka ligger Helga Trefaldighets kyrka, eller Bondkyrkan, som den länge kallades i folkmun. Den rödskimrande tegelkyrkan började troligen byggas på 1270-talet, ungefär samtidigt som domkyrkan, och utgör idag centrum i Helga Trefaldighets församling. Men Bondkyrko var inte bara en kyrka, det var också namnet på den kommun som en gång omfattade stora delar av det som idag är södra Uppsala. Fram till 1947 fanns nämligen Bondkyrka landskommun, som det året uppgick i Uppsala stad. Då ingick

områden som Gottsunda, Ultuna, Sunnersta, Håga, Vårdsätra och Ekeby, sammanlagt omkring 6 000 invånare.

Församling, socken och kommun – en historisk enhet

Under lång tid var socknen, alltså den kyrkliga församlingen, också en samhällsadministrativ enhet. Före 1862 ansvarade socknen inte bara för det religiösa livet utan även för skola, fattigvård, viss sjukvård och till och med lokal rättskipning. I de så kallade sockenmagasinen förvarades säd för nödfall, som vid missväxt. Med 1862 års kommunalreform delades

ansvaret upp, kyrkoförsamlingen fokuserade på det andliga livet, medan den nybildade kommunen tog över de civila uppgifterna. Men banden mellan kyrkan och samhället förblev starka långt in på 1900-talet.

Sockenstämman, den tidiga lokala demokratin

Redan under medeltiden samlades bygdens bönder och präster till sockenstämma. Här valdes kyrkvårdar, man beslutade om kyrkans skötsel och om gemensamma frågor för bygden. I ett internationellt perspektiv är sockenstämman något unikt, en tidig form av lokal

O/

1943 Bondkyrko kommunalkontors nya expedition, Drottninggatan 13.
2025 På samma adress finns idag Café Genomfarten för ungdomar
 samt värmestugan Grottan för hemlösa.

självförvaltning som vissa historiker menar lade grunden för Sveriges demokratiska traditioner.

Men systemet hade sina begränsningar. Efter reformationen stod socknarna under både stiftets och kronans kontroll och från 1700-talet infördes lagvägen ett röstsystem där jordägande avgjorde inflytandet; ju mer jord du ägde, desto fler röster hade du. Till slut förlorade de jordlösa all rösträtt i sockenstämman.

Det bör heller inte glömmas att kyrkan särskilt under 1600-talet av många historiker har betraktats som ett redskap för kungamakten. Från predikstolen förmedlades

kungliga påbud krigspropaganda och annan information från centralmakten till befolkningen. Församlingen eller socknen fungerade dessutom som den ursprungliga nivån för både skatteuppbörd och folkbokföring vilket gjorde kyrkan till en integrerad del av statens administrativa infrastruktur.

Kyrkan som en del av samhället

Vi tänker ofta att kyrka och samhälle är skilda världar. Men under stora delar av Sveriges historia var de tätt sammanvävda. Ända fram till 1962 var det självklart att prästen satt i skolstyrelsen och först

1991 tog Skatteverket över ansvaret för folkbokföringen från Svenska kyrkan.

I Bondkyrkos historia ligger ett eko av en tid då klockklängen inte bara kallade till gudstjänst, utan till gemensamt ansvar för hela bygden.

Fortfarande spelar kyrkan en viktig roll i samhället. Det röstar vi om i kyrkovalet 21 september. ➕

A portrait of Jonas Gren, a man with short brown hair and round glasses, looking slightly upwards and to the right. He is wearing a black t-shirt with a white graphic of a footprint. The background is a blurred green field.

Jonas om girighet

Är det värt att idag fundera kring rent medeltida begrepp som dödssynder? Utifrån de strömningar vi ser i världen har Hopp landat i ett ja som svar på den frågan. Nu bjuder vi in gästskribenter som personligt och med samtidsperspektiv reflekterar över var sin dödssynd.

I detta nummer fäster författaren Jonas Gren blicken på *girighet*.

Sagan om paradoxernas land

Det var en gång ett land där vi-karna sänkte sig lika djupa som de omgivande bergen var höga. Det var ett land som fanns redan på sagornas och lägereldarnas tid.

Men tiden gick.

Och medan lägereldarna flyttade in till städerna, bland bilarna, där bilarna drevs av invärtes lägereldar, sänktes sagan ner till havsbotten varifrån städernas och bilmotorernas bränsle hämtades.

I detta land bodde två kusiner. Den ene var rik. Den andre var ännu rikare.

Det hade fallit sig så att folket i landet – tack vare bränslet som hämtades under havet – hade blivit

alldeles kopiöst, nästan obegripligt rikt. Så rikt att ingen längre körde bilar drivna av det från under havet hämtade bränslet som alltför i världen numera ansåg smutsigt – utan nu hade dyrare bilar som gick på elektricitet.

Ja, allt i detta landet skulle gå på elektricitet, tänkte man sig.

Till och med utvinningen av bränslet under havet.

För man hade råd att anlägga.

Under ett halvt sekel hade så mycket pengar flödat in från bränslet – som såldes till världens alla länder – att det skapat en förmögenhet på hög vars storlek ingen levande människa vid blotta anblick kunde begripa.

Klockan 22.44 den 18 juni 2025 var förmögenheten 18 107 447 114 892 svenska kronor.

Drygt 18 000 miljarder.

Eller: 18 biljoner.

Mer än 3 miljoner kronor per invånare.

Den ene kusinen hette Vebjörn Bjelland Berg. Den andre Andreas Bjelland Eriksen. De levde i oljesagens och elbilarnas land.

Andreas tillhörde den socialdemokratiska regeringen, och hade ansvar för det klimat som värmdes till livsfarliga nivåer av just det bränsle det egna landet inte bara fortsatte att ta upp och sälja men ämnade att leta efter med målet att sälja ännu mer.

Vebjörn tillhörde motståndarna, som kallade sig utrotningens rebell, och som hade tagit vetenskapssamhällets varningar på allvar: Om världen inte slutar sälja och elda dessa bränslen nu, står hela civilisationen på spel. Och Vebjörn bestämde sig: Jag kommer att svälta mig själv till dödens gräns om inte du, min

kusin Andreas, tänker om och driver att vårt land slutar ta upp, sälja och leta efter olja.

Den här sagan är en sannsaga, berättad med andra ord av journalisten Lisa Röstlund i den granskande reportageboken Norgeparadoxen (2025).

Ett land där oljan givit så kolossala vinster; där bara avkastningen från oljefonden kan finansiera 20 procent av den årliga statsbudgeten; en välfärdsstat som har alla förutsättningar att gå i bränschen och avveckla den idag katastrofalt oetiska produkten olja och börja på ett nytt kapitel – men där i princip alla ledande politiker, byråkrater och stora delar av folket istället vill ha mer utvinning, fler fält, mer letande.

Att läsa om detta leder oss till ett enda litet välbekant ord. Vinningslysten och snål, lyder definitionen i Svenska Akademiens ordlista. Dess motbild är generositet.

Hur hade vi svenskar hanterat tillgången till ofantliga oljerikedomar? Lika lystet som våra grannar i väst?

Kanske. Men danskarna har valt annorlunda, liksom Frankrike, Costa Rica och Irland, som sagt nej till mer oljeutvinning.

Och kanske, en dag i framtiden, berättar vi inte bara om Norge men en hel rik värld där girighet i nuet omvandlades till generositet riktad mot världens mindre bemedlade; mot korallreven och resten av naturen, ja: hela framtiden. +

Gästskribent i serien

om dödssynderna Jonas Gren, författare och skribent

Foto/bild Linda Gren och Pieter van der Heyden

Allt inför kyrkovalet

Kyrkoval
2025

Vallokaler kyrkovalet 2025

På valdagen söndag 21 september 2025 röstar du i den vallokal som står på ditt röstkort. Förtidsröstning är möjlig i hela landet 8–21 september 2025.

Alla dessa vallokaler är öppna klockan 9–20 på valdagen söndag 21 september

Bergaskolans matsal

Norbyvägen 25

Grillska gymnasiet

Ekebybruk 10E

Gottsunda kyrka

Valthornsvägen 11

Kaplansgården

Vattholmavägen 94 (Gamla Uppsala)

Konsistoriehuset

Domkyrkoplan 6 (intill Uppsala domkyrka)

Lötenkyrkan

Heidenstamsgatan 71

Malmaskolans matsal

Björkhagsvägen 6

Missionskyrkan

S:t Olofsgatan 40

Orstenens servicehus

Granitvägen 5

Salabackekyrkan

Lästmakargatan 7B

Sankt Pers kyrka

Kvarntorget 3

Sankta Maria kyrka

Stenhagsvägen 201

Stillhetens kapell

Krongatan, Gamla kyrkogården

Sunnersta kyrka

Sunnerstavägen 37

Sverkerskolans matsal

Sysslomansgatan 34

Tunabergskyrkan

Tunagatan 29

Vaksala kyrkcentrum

Vaksala kyrkväg 2

Vaksalaskolans matsal

Vaksalagatan 27

Årstakyrkan

Sparrisgatan 9

Gränbystadens galleria söndag 21 september kl 10–20

Röstningslokal i Gränbystadens galleria (mittemot Kjell & Company).

En röstningslokal där alla kan rösta oavsett var i Sverige de är folkbokförda.

Ta med både röstkort och ID om du väljer att rösta här.

Förtidsröstning 8–20 september i Uppsala pastorat

Gottsunda kyrka

Valthornsvägen 11

13–14 september klockan 10–16

18–19 september klockan 12–20

20 september klockan 10–16

Konsistoriehuset

Domkyrkoplan 6 (intill Uppsala domkyrka)

8–12 september klockan 11–14

13–14 september klockan 10–16

15–19 september klockan 11–14 och 17–19

20 september klockan 10–16

Gränbystadens galleria, Marknadsgatan 1

12–20 september klockan 10–20

Kyrkans viktigaste uppgift

Frågan: Vilken är Svenska kyrkan Uppsalas viktigaste uppgift enligt er nomineringsgrupp?

Alternativ för Sverige

Alternativ för Sverige

Svenska Kyrkans viktigaste uppgifter i Uppsala som på andra platser är att förkunna

Guds ord och att förvalta sakramenten. Om inte dessa allra mest fundamentala uppgifter fungerar är det svårt att motivera också övrig verksamhet – tron måste alltid stå i centrum, i såväl den interna verksamheten som i extern kommunikation.

alternativforsverige.se

Socialdemokraterna

Arbetarepartiet – Socialdemokraterna

Grunden är tron på Gud och att hålla evangeliet levande. Svenska kyrkan ska vara en trygg plats i både glädje och sorg och värna människovärdet. Den ska bidra till rättvisa,

trygghet och gemenskap och ha en viktig roll i samhället – särskilt i oroliga tider när auktoritära krafter vinner mark. Kyrkans roll i civilförsvaret behöver stärkas.

sisvenskakyrkan.se

Borgerlig Kristen Samverkan

Borgerlig kristen samverkan

Kyrkans uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. De förtroendevaldas

uppgift är att vara församlingens röst i det arbetet, samt att bistå med kompetens inom ekonomi, organisation, personal, fastighet mm för att göra detta möjligt. BKS har detta som urvalsgrund för sina listor.

borgerligkristensamverkan.se

Centerpartiet

Centerpartiet

Gudstjänstlivet är grundpelaren i kyrkans verksamhet och det måste

det få fortsätta vara. Samtidigt kan tro uttryckas på många andra sätt såsom i det livslånga lärandet, musiken och kulturarvet. Där tycker vi att en särskilt viktig uppgift för pastoratet de kommande åren är att ta vara på och engagera barn och unga.

centerpartiet.se

Vad är en nomineringsgrupp?

De grupper som ställer upp i kyrkovalet kallas för nomineringsgrupper.

De motsvarar ungefär partier i de allmänna valen.

Vem får rösta?

För att kunna rösta i kyrkovalet ska du vara medlem i Svenska kyrkan samt vara kyrkobokförd i en församling i Sverige.

Du måste senast på valdagen ha fyllt 16 år.

Du måste senast i augusti 2025 vara upptagen i röstlängden, vilken baseras på uppgifter som hämtas ur kyrkobokföringen.

Röstkortet

Alla medlemmar som har rösträtt får ett röstkort som skickas ut till folkbokföringsadressen.

På röstkortet står det vilken församling, vilket valdistrikt och vilket stift du tillhör och vilka val du får delta i. Där står också vallokalens adress och öppettider.

Du måste ha med dig ditt röstkort om du förtidsröstar. Röstkortet används för att skicka din röst till din vallokal. Det är också viktigt att du har med dig legitimation. Det är inte obligatoriskt att ha med sig röstkortet till vallokalen på valdagen, men det underlättar för att enkelt kontrollera att du är i rätt vallokal.

De Gröna i Svenska kyrkan

Att vara en öppen och inkluderande kyrka som med trovärdighet visar vägen i sitt förvalterskap av Guds skapelse. Att inför framtiden visa solidaritet med alla människor, skapelsen och kommande generationer.

Att värna om kyrkomusiken, kyrkans sociala arbete och att mark och byggnader förvaltas väl. Den kristna tron handlar om ett ansvar för helheten.

degronaisvenskakyrkan.se

Fria liberaler i Svenska kyrkan FISK

Svenska kyrkan i Uppsala pastorat bör erbjuda fler mötesplatser för diakoni och dialog över generationsgränserna. Det är angeläget att kyrkan tar ett socialt ansvar, förstärker de diakonala insatserna och utvecklar former för ett frivilligt engagemang. Miljö- och hållbarhetsarbetet bör utvecklas och förstärkas och kulturarvet ska värnas.

frialiberalerisvenskakyrkan.se

Frimodig kyrka

Den viktigaste uppgiften är att arbeta för det som Kyrkoordningen anger som målet för allt arbete; att människor ska få en egen personlig tro på Jesus Kristus. Uppsalaborna ska erbjudas att bli hans efterföljare med en frimodig tro. Bibeln måste få den plats i den kristnes liv som behövs för att få en bärande tro.

frimodigkyrka.se

Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan

POSKs vision är att Svenska kyrkan ska vara en gemenskap som speglar Guds vilja i gudstjänst och liv och som talar tydligt om Jesus Kristus. Svenska kyrkans viktigaste uppgift är att göra detta möjligt. Då krävs att kyrkan styrs av människor som är engagerade i, eller för Svenska kyrkan och inte av politiska partier.

posk.se

Sverigedemokrater i Svenska kyrkan

Att värna Svenska kyrkans kristna identitet, tradition och kulturarv. Att församlingen ska vara en trygg plats rotad i kristen tro och svenska värderingar. Att arbeta för att skolavslutningar i kyrkan bevaras och att kyrkan fokuserar på sina kärnuppdrag; gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, utan att bli en arena för politisk aktivism.

sdsk.se

Vänstern i Svenska kyrkan

Vi verkar för en inkluderande, feministic och miljömedveten kyrka dit alla är välkomna, en kyrka där alla kan känna sig välkomnade och delaktiga. Vi vill verka för att stärka det ideella engagemanget i Svenska kyrkan, och för ett volontärsystem som hjälper medlemmar att komma till sin rätt utifrån individuella förutsättningar.

visk.info

Öppen kyrka – en kyrka för alla

Att vara en öppen folkkyrka för alla – för troende såväl som för sökare. Även att kyrkans sociala och diakonala arbete behöver stärkas för att motverka ensamhet och främja gemenskap. Kyrkans beslut ska baseras på en helhetssyn som inkluderar andliga, ekologiska och sociala perspektiv, inte bara de ekonomiska, samt djupare barnkonsekvensanalyser.

oppenkyrka.se

Saknar du röstkort?

Om du saknar ditt röstkort i september kan du kontakta närmaste församling eller pastorat för utskrift av ett nytt röstkort.

Vissa lokaler för förtidsröstning har också möjlighet att skriva ut ett nytt röstkort på plats.

Information på andra språk

Behöver du eller någon du känner info på andra språk. Skanna koden och läs mer om kyrkovalet på teckenspråk och 15 andra språk.

Som medlem är du med och tar ansvar

Nästan alla som lever i Sverige kommer någon gång i kontakt med Svenska kyrkan. Det kan vara när livet känns som bräckligast eller som absolut bäst – och allt däremellan. Oavsett när, vill vi att mötet med Svenska kyrkan lyfter, stärker och ger hopp. Kyrkan är ett sammanhang att vara stolt över.

Som medlem är du med och tar ansvar för engagemang i nuet och kyrkans framtida utveckling. Du stödjer och deltar i kyrkans arbete för kärlek, människovärde och livskvalitet. Att bli medlem i Svenska kyrkan innebär att du blir medlem i den församling där du bor.

Läs mer på svenskakyrkan.se/uppsala/medlem

Synen på kyrkan

Frågan: Vad utmärker er nomineringsgrupps syn på Svenska kyrkan?

Alternativ för Sverige

Alternativ för Sverige

Svenska kyrkan är en kristen folkkyrka, där bägge leden är viktiga. Den kristna tron måste stå i centrum, men också att det är det svenska folkets kyrka – att vi i den protestantiska världen utformat den synliga kyrkan i världen efter folkordningen. Vi är den enda nomineringsgrupp som tydligt tar avstånd från den internationalistiska heresin.

alternativforsverige.se

Arbetarepartiet – Socialdemokraterna

Socialdemokraterna

Vi vill ha en öppen och välkomnande kyrka som samlar människor. Välkommen vem du än är! Kyrkan ska vara en tydlig röst för rättvisa och medmänsklighet och stärka lokalsamhället, engagera frivilliga, inkludera barn och unga i avgiftsfri och öppen verksamhet med levande gudstjänstliv och musik. Kyrkan ska vara en bra arbetsplats där kollektivavtal gäller.

sisvenskakyrkan.se

Borgerlig Kristen Samverkan

Borgerlig kristen samverkan

Borgerlig Kristen Samverkan vill frigöra Kyrkan från de sekulära strömningar, som främst genom vänsterns inflytande, fjärrmat Kyrkan från sin kärnuppgift till förmån för dagspolitiken. BKS vill låta Kyrkan vara Kyrka på evangeliets och traditionens grund, och prioritera kärnan i det kristna budskapet och verksamheten framför dagspolitikens frågor.

borgerligkristensamverkan.se

Centerpartiet

Centerpartiet

Vi tror på att beslut ska fattas så nära som möjligt till dem som berörs. Detta har alltid varit och är fortsatt en del av kärnan i Centerpartiets filosofi. Vi måste möjliggöra att församlingar i gles- och landsbygder kan finnas kvar och i de fall det inte går måste instanser såsom församlingsråd få möjlighet till medbestämmande i större pastorat.

centerpartiet.se

DE GRÖNA I SVENSKA KYRKAN

De Gröna i Svenska kyrkan

Vi vill som en grön, partipolitiskt fristående nomineringsgrupp att Svenska kyrkan ska vara en aktiv part för det hållbara samhället. Det kristna budskapet får inte bara bli vackra ord utan handling på alla plan; andligt, socialt, miljömässigt, ekonomiskt – med konsekvenser för hela skapelsen. Vi utgår från en ekoteologisk grund i våra värderingar.

degronaisvenskakyrkan.se

Vad röstar du på?

I kyrkovalet 2025 röstar du på nomineringsgrupper i tre val. På valsedeln är det tillåtet att göra tre (3) personkryss. Följande 11 nomineringsgrupper ställer upp lokalt i Uppsala – läs vad de vill, både här i tidningen samt via respektive webbsida. Adresser ser du vid svaren ovan och även på föregående uppslag:

**Alternativ för Sverige | Arbetarepartiet – Socialdemokraterna
Borgerlig kristen samverkan | Centerpartiet
De gröna i Svenska kyrkan | Fria liberaler i Svenska kyrkan
Frimodig kyrka | Politiskt obundna i Svenska kyrkan
Sverigedemokrater i Svenska kyrkan | Vänstern i Svenska kyrkan
Öppen kyrka – en kyrka för alla**

Nationell nivå, val till kyrkomötet

GUL VALSEDEL

Svenska kyrkans högsta beslutande organ med 251 ledamöter som beslutar om kyrkans gemensamma och övergripande frågor. Kyrkomötet utser också kyrkostyrelsen.

Regional nivå, val till stiftsfullmäktige

ROSA VALSEDEL

Uppsala stift är ett av Sveriges 13 och omfattar Gästrikland, Hälsingland och större delen av Uppland. Framförallt stödjer stiftens församlingar och pastorat och hjälper till med sakkunskap inom olika områden.

Fria liberaler i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan ska vara en öppen och fördomsfri kyrka som arbetar för ett samhälle fritt från diskriminering och där mänskliga rättigheter är självklara. FiSK satsar på ekumenik, religionsdialog och internationellt arbete i Sverige och i den världsvida kyrkan. I konfirmandarbetet stärks kunskapen om kristen tro och om våra systerkyrkor.

frialiberalerisvenskakyrkan.se

Fria liberaler i Svenska kyrkan FiSK

Frimodig kyrka

Svenska kyrkan har en unik ställning i landet genom sin över tusenåriga närvaro. Den har att förvalta arv från både fornkyrkan, reformationen och väckelseiden. Mycket av detta arv har tappats bort genom åren och behöver återfinnas och erfaras på nytt. Kyrkans personal ska uppmuntras att stå fast i den tro som överlämnats av apostlarna, se Judasbrevet vers 3.

frimodigkyrka.se

Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan

Att fler ska få en personlig relation till Kristus, att kyrkan innehåller mångfald och respekt, att inbjuda till samtal om tro och liv, att 50 000 studenter får ökat stöd för Universitetskyrkan, att ta ensamhet i alla åldrar på allvar, större samverkan mellan församlingarna, ta vara på ideellas kompetens och stärka församlingsrådets inflytande.

posk.se

Sverigedemokrater i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan är mer än en kyrka. Den är ett av fundamenten i vår svenska identitet. I över tusen år har kristendomen format vårt språk, våra traditioner, våra högtider och vår syn på rätt och fel. Idag är det inte längre självklart att kyrkan står upp för detta, det vill vi ändra på. Kyrkan ska ej heller samarbeta med den politiska rörelsen Pride.

sdsk.se

Vänstern i Svenska kyrkan

ViSK verkar för en solidarisk, feministisk och inkluderande kyrka. En diakonal kyrka. En kyrka med gudstjänsten i centrum. En kyrka för ekumenisk och interreligiös dialog, klimat och miljö, öppenhet och delaktighet, fred, kultur samt barn och unga.

visk.info

Öppen kyrka – en kyrka för alla

Med Jesus som förebild ska vi som kyrka vara en modig samhällskraft och föregångare för social rättvisa och miljöansvar. Vara en röst för minoriteter, HBTQIA+, skogen och hela skapelsen. Lyssna på unga och ta deras oro och engagemang på allvar. I höst behöver Svenska kyrkan gå på skogsutredningens linje, inte kyrkostyrelsens urvattnade skrivelse.

openkyrka.se

Sök kandidater och grupper i kyrkovalet
kandidatvisning.svenskakyrkan.se

Lokal nivå, val till kyrkofullmäktige

Kyrkofullmäktige är pastoratets högsta beslutande organ och fattar beslut som gäller Svenska kyrkan Uppsala. Det är alltså den nivå som är närmast dig. De beslutar om budget och väljer kyrkoråd, som är pastoratets styrelse. Kyrkorådet ger förutsättningar genom att besluta om strategier, byggnader och gemensamma satsningar. Därför är det viktigt att du lägger din röst på den nomineringsgrupp som du tycker ska komma till tals i dessa beslut.

Vad är ett pastorat?

Ett pastorat består av en eller flera församlingar som samverkar. Pastoratet har en gemensam församlingsinstruktion, kyrkoherde, kyrkofullmäktige och kyrkoråd. I Uppsala pastorat (Svenska kyrkan Uppsala) ingår *Gamla Uppsala församling*, *Gottsunda församling*, *Helga Trefaldighets församling*, *Uppsala domkyrkoförsamling* och *Vaksala församling*.

VIT VALSEDEL

GÖRMAN I MATTEN OCH DEBATTEN	SKÄR TILL TONER	I LÄREN	↓ SNOPPAS AV PRONO- MEN	HÅLLER IGÅNG KOLLUGN	↓ GAR ÖFTA ISLÄKTEN RIDDARE ALPDRAG		
→							
GÄRVAD PÅ BÄRK							
				ANRIK MISTER	LÄGGA UT PÅ NÄTET	GES BÄK- LÄNGES	
→ ÄR DET SOM STICKER UT		LAPPADES MED RÖTT EXPERT- OMRÅDE					
						SKÖNJA	
→ KAN GILLA PEST BEVITTNA			FÖR- BJUDNA SLAG		LÄGGS SILL I BARA		
↓	GÄR RUNT JORDEN UTAN BEN	↓ KAN GAMLA GÅNG- JÄRN	VISAT KÄNSLOR	↓	ÄTER ÖFTA UTE	EUROPA- HÖRN SPEL- GRUPPEN	LÄSER DET INGEN BRUKAR
→			→				↓
			BULLRAT				BÄR KOTTAR STORMA
→			ÄR DE FLESTA DATORER NUMERA				VITAMIN RYMD- GUBBE
TÄS AV BANAN SORTERA UT				TORKHUS	VILL MAN GÄRNA HÄ ETT PAR TILL	SPEL- PARTYT VAR VISU- ELL AVISA	→
			STICKA UPP				KÄNNBAR KRAFT MÄTT SOM GAS
→			ÄDEL I BOX				ETT ARTIGT ORDELLER FLERA FULA
KAN HÖJDEN KLARAS MED	→			DENVET VAR SKAPET SKASTA LADENED VÄPEN			
SOM SVINEN PÅ GÅRDEN		SOLO- SÅNG			LIGGER IDOG	SNURRA	
		BÄR BÄR			MODERN HANDEL	NÄSTA	
IRRITE- RAR FLICKA I HÄVÄNNA				NOVELL			GUDOM- LIG PORTVAKT
→			VILAR PÅ STOL		SÄGS VÄKNA SENT		→

© MEDIKRYSS, SVANTE DREJENSTAM

KORS ORD

Var med och tävla om presentkort som gäller i flera av Svenska kyrkan Uppsalas kaféer; Kafé Vardagsrummet i Gottsunda kyrka, Katedralkaféet intill Uppsala domkyrka eller Café Genomfarten intill korsningen Drottninggatan/Ingmar Bergmangatan.

För att vara med sänder du ditt svar – meningen som du fått fram i de färgade rutorna – i ett mejl till uppsala.hopp@svenskakyrkan.se eller som vanligt vykort till Hopp, Svenska kyrkan Uppsala, Box 897, 751 08 Uppsala. Viktigt att ditt svar inkommit senast 5 november 2025. Lycka till!

> Aktuellt <

Tillsammans tänder vi ljusen, alla helgons dag 1/11

På alla helgons dag brukar många besöka kyrkogårdarna och sina anhörigas gravar. Där kan du tända ljus, lyssna på rofylld musik i kapell och samtala med en präst, diakon eller kyrkogårdspersonal.

De som arbetar på Uppsala kyrkogårdar finns på plats i reflexvästar och svarar gärna på frågor om gravskötsel, om kyrkogårdarna eller hur du hittar en specifik grav.

När det börjar skymma tänds marschaller runtom på kyrkogårdarna kl 15.

Berthåga, Gamla, Vaksala, Hammarby och Gamla Uppsala kyrkogård

Kyrkogårdarna är bemannade kl 12–19.

Gamla kyrkogården

Stillhetens kapell är öppet kl 12–18.

Musikandakt i Stillhetens kapell kl 16.

Forts. Gamla kyrkogården

Samtal med präst/diakon i Stillhetens kapell kl 14–15.30 och 17–18.

Expeditionen öppen kl 12–19 (ringklocka vid entrén) och kan även kontaktas via 018-430 35 50 eller upsala.kyrkogardar@svenskakyrkan.se

Berthåga kyrkogård

Musik i Trädkyrkan kl 12–18.

Musik och ljuständning i S:t Eriks kapell kl 12–18.

Bli månadsgivare till Act Svenska kyrkan

Att skänka pengar till välgörenhet är att ge en annan människa ett hopp, en möjlighet och en framtid.

Var med i Act Svenska kyrkans kamp för att människor ska kunna leva värdiga liv, inte enbart överleva. Genom din gåva är du delaktig i både livräddande insatser vid katastrofer och i att skapa förutsättningar för en mer rättvis framtid – för alla.

Läs mer om att bli månadsgivare: svenskakyrkan.se/act/manadsgivare

Din gåva räddar liv!

Swish: 9001223

Plusgiro: 90 01 22-3

Bankgiro: 900 1223

Sök medel ur Matilda Lundholms fond

Fondens syfte är att underlätta för äldre ensamstående/ensamboende kvinnor. Den som har varit verksam inom handelsyrket (såväl anställda som egenföretagare) har företräde. Fonden delar ut bidrag en gång om året i början av december. Utdelningen är skattefri.

Du som söker ska vara 65 år eller äldre. Du ska vara mantalsskriven inom Uppsala domkyrkoförsamling, Helga Trefaldighets församling, Gamla Uppsala församling, Gottsunda församling eller Vaksala församling. Mer information samt ansökningsblankett finns tillgängligt i slutet av september/början av oktober på svenskakyrkan.se/upsala/stod-och-hjalp och i våra kyrkor.

Välkommen med din ansökan!

Nästa nummer av Hopp kommer i mitten av december

Prenumera på nyhetsbrevet som kommer en gång i veckan.
svenskakyrkan.se/upsala/nyhetsbrev

Allra senaste programmet finns på vår webbplats.
svenskakyrkan.se/upsala/program

Lokal demokrati, det är vi

Mitten

Ett liv efter döden

Sidan 8

Allhelgonatid

Sidan 23

Livsavgörande

Sidan 3

Kyrkans framtid

Sidan 16

